

Marc De Bie

BAARDEGEMS

INLEIDING

Het Nederlands kent zijn **standaardtaal** die algemeen bruikbaar is (of zou moeten zijn) in alle belangrijke sectoren van het openbare leven: het bestuur, de rechtspraak, het onderwijs en de media. Ook formele, officiële of zakelijke situaties vereisen de standaardtaal.

Onze **dialecten of streektalen** - iedere streek sprak ooit haar eigen dialect - zijn ouder dan de standaardtaal. Uit die tientallen regionale talen ontwikkelde zich vanaf de zeventiende eeuw het standaard Nederlands.

De tussentaal is “zowel de nette taal van Vlaamse dialectsprekers die geen standaardtaal kunnen of willen spreken, als de ongedwongen taal van Vlaamse standaardtaalsprekers die in persoonlijker of informeler situaties geen dialect kunnen of willen spreken. Het is een sterk Brabants-Antwerps gekleurde omgangstaal, die zowel kenmerken heeft van standaard- als streektaal. In tussentaal vallen bijvoorbeeld vaak eindmedeklinkers weg (*altij', goe'*), worden lidwoorden en voornaamwoorden verbogen (*ne jongen, zijnen auto*) en komen verkleinvormen op *-ke* voor (*potteke, bloemeke*). Tussentaal is niet duidelijk af te bakenen: er zijn verschillen van streek tot streek, van gebruiker tot gebruiker, van situatie tot situatie.” (Bron: de taaltelefoon van de Vlaamse Overheid).

Overigens is niet iedereen gelukkig met het gebruik van de tussentaal, die men niet zonder ironie als **verkavelingsvlaams** bestempelt. Of als *soapvlaams*. Dat laatste vanwege haar veelvuldig gebruik in soaps zoals *Familie* en *Thuis*.

De dialecten zijn door de opkomst van het standaard Nederlands niet verdwenen. Ze blijven een plaatselijke vorm van onze taal. Ook in Baardegem. Het **Baardegems'** dialect behoort tot het Oost-Vlaams van de Denderstreek, dat op zijn beurt aansluit bij het West-Brabants.

Elk dialect heeft zijn eigen uitspraak, woordvormen, zinsbouw en woordenschat. Wat zinsbouw en woordvormen betreft vertonen de diverse dialecten van een streek stevige gelijkvormigheid. Ook inzake uitspraak vindt men haast geen scheiding: 'zieæveren' hoor je zowel in Baardegem als in Meldert en Moorsel (en vele andere lokaliteiten). Het is geen typisch Baardegems woord en zijn uitspraak is niet exclusief Baardegems.

Toch duiken tussen de dialecten van de drie buurgemeenten (sinds het laatste kwart van de twintigste eeuw de Faluintjesgemeenten geheten) al voor een buitenstaander nauwelijks herkenbare nuances op. In het Moorsels bijvoorbeeld lijken sommige klanken een ietsje langer. In Baardegem spreekt men van 'werken', in Moorsel wordt dat 'weirken'. 'Kuisen' klinkt in 't Baardegems 'kosjen', in 't Moorsels 'kouæsen'. Overigens: een Baardegemse paard is een 'pjeit',

een Moorsels een 'pèèt', en de pastoorsmeid heet in Baardegem 'ə maassen' en in Moorsel 'ə meissen'.

Ook de woordenschat van de drie Falluintjesgemeenten verschilt nauwelijks. In Baardegem staat de koe op de 'woiə', in Moorsel op de 'mèès'. In Meldert dragen (droegen) de mannen een 'kojler', in Baardegem een 'zjep', in Moorsel een 'vest'.